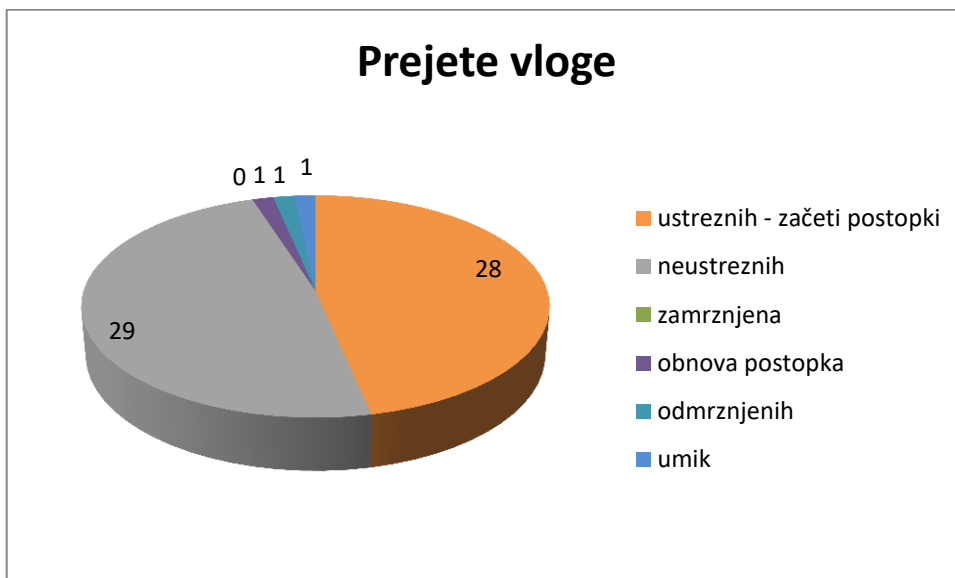

Novinarsko častno razsodišče SNS in DNS

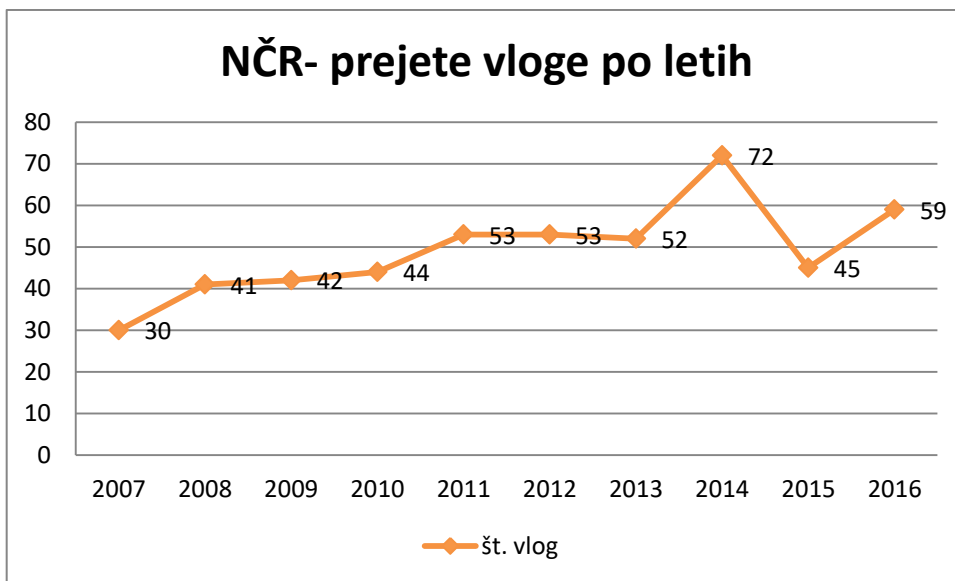
Statistika dela NČR za leto 2016

- Novinarsko častno razsodišče (NČR), skupni organ Sindikata novinarjev Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, je v obdobju od 31. decembra 2015 do 31. decembra 2016 prejelo 58 pritožb. Od tega je bilo 28 vlog ustreznih za začetek postopka, eno od ustreznih pritožb je pritožnik kasneje umaknil, ena pritožba je bila obravnavana po končanem postopku na rednem sodišču. Razsodišče je prejelo tudi 1 zahtevo za obnovo postopka.**

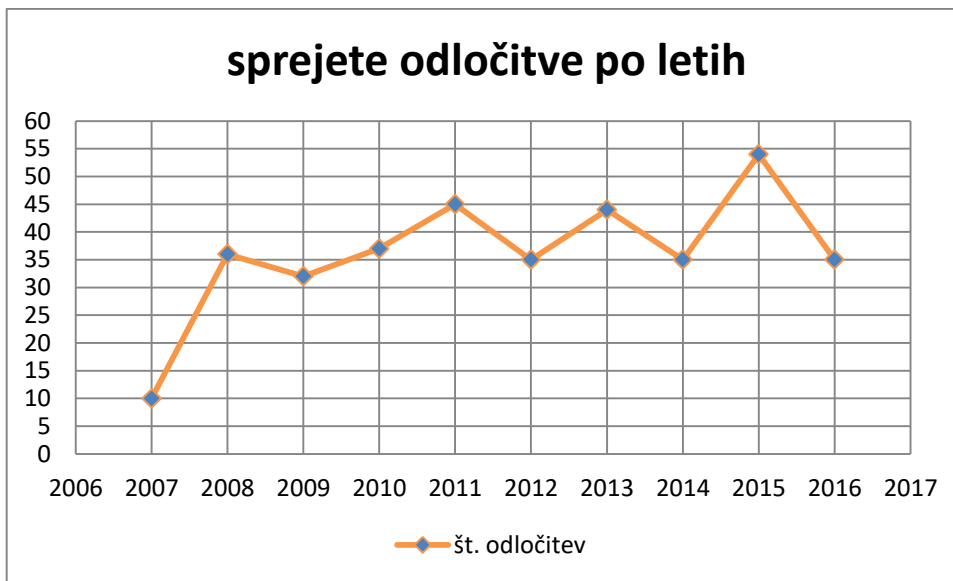

Število neustreznih vlog se je povečalo zaradi spremembe Pravilnika o delu NČR, ki po novem zahteva, da razsodišče zavrže pritožbo, če je pritožnik v času trajanja postopka pred NČR zoper novinarja vložil ovadbo ali zasebno tožbo zaradi kaznivega dejanja ali (civilno) odškodninsko tožbo. V letu 2016 je prišlo do izrednega dogodka: pritožnika Združenje SAZAS in Matjaž Zupan sta vložila 27 ustreznih pritožb zoper 16 različnih medijev. 26 pritožb je NČR kasneje zavrglo, in sicer zaradi nezaupanja razsodišča v verodostojnost pritožnika. Ta je namreč v vsaj v enem primeru zamolčal, da je proti novinarju sprožil tudi postopek na rednem sodišču. Preostalo pritožbo je pritožnik umaknil sam.

V primerljivem obdobju leta 2015 je NČR prejelo 45 vlog. V letu 2016 je prišlo do rahlega povečanja priliva pritožb. Izstopajoče povečanje števila ustreznih vlog je povezano za dvema izrednima dogodkoma. Leta 2014 je 12 pritožb vložil upravni odbor Društva novinarjev Slovenije, leta 2016 pa sta 26 pritožb na novinarske prispevke, ki so se vsi nanašali na en dogodek, vložila Združenje SAZAS oziroma Matjaž Zupan. Iz navedenega je mogoče sklepati, da ne gre za realen trend naraščanja števila vlog.

Od tu dalje statistika zajema v letu 2016 sprejete odločitve razsodišča in ne prejete vloge. Razsodišče namreč v tekočem letu sprejema odločitve tudi v primerih, za katere so bile pritožbe oddane v preteklem letu.

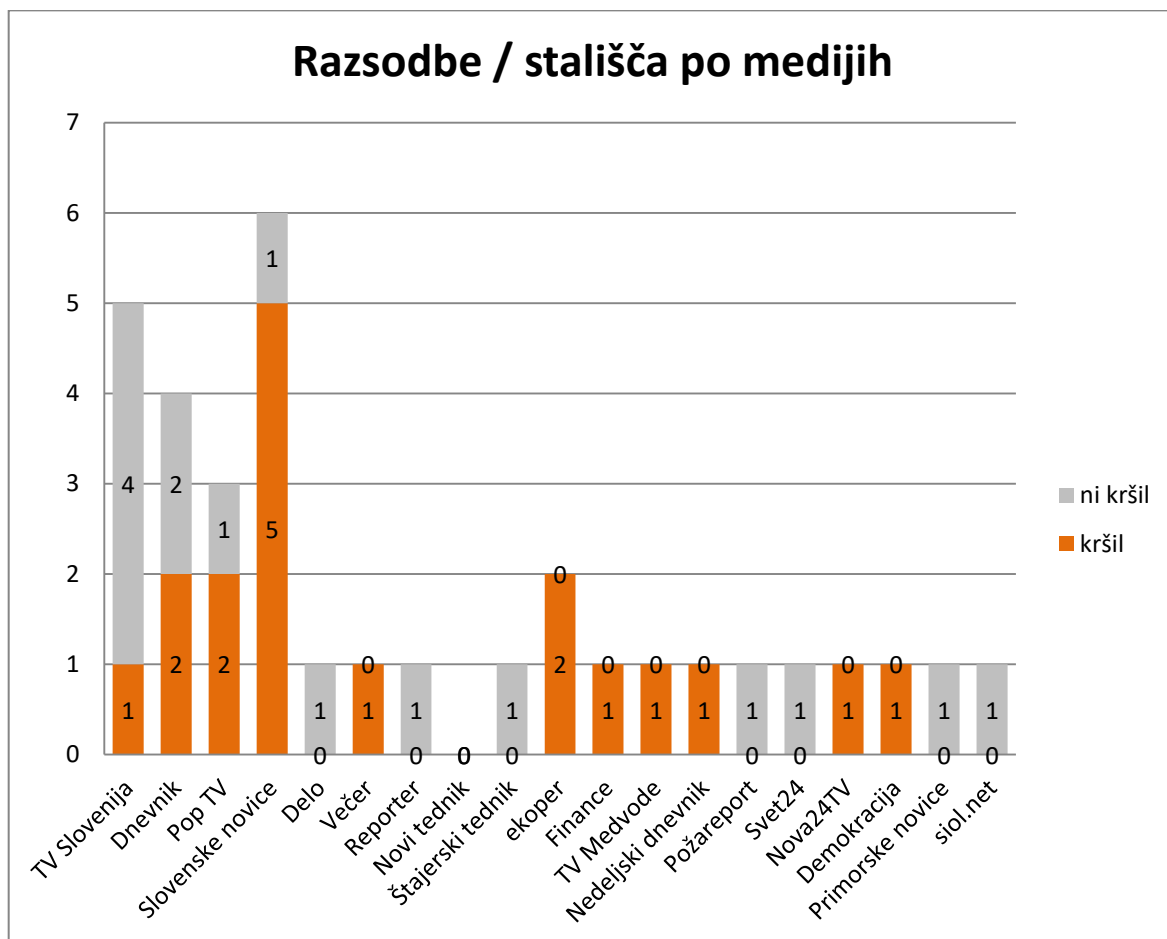
2. V letu 2016 je NČR sprejelo 35 razsodb oz. stališč.

To je 18 manj kot leta 2015. Zavrnilo je tudi eno zahtevo za obnova postopka. Od tega je v 17 primerih ugotovilo, da novinar ali novinarji niso kršilिनobenega člena Kodeksa novinarjev Slovenije. V preostalih 18 primerih je ugotovilo, da so novinarji kršili enega ali več členov Kodeksa.

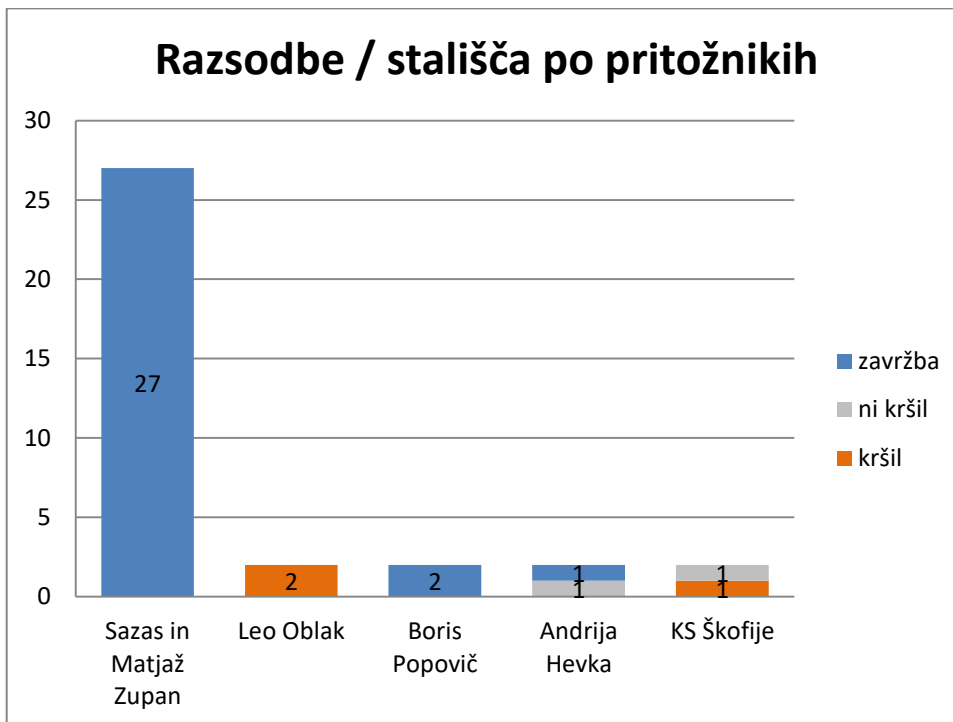
Razmerje med ugotovljenimi kršitvami in odločitvami, da ni kršitve, se je od leta 2011, ko je bila v 56 % primerov ugotovljena kršitev, vztrajno spreminjalo v korist odločitev, da ni kršitve Kodeksa. Leta 2012 je bilo v 48 % primerov ugotovljena kršitev, 2013 v 45 %, 2014 pa v 42 %. V letu 2015 (statistika se nanaša na čas od januarja do septembra 2015), pa se je razmerje ponovno spremenilo: več je bilo ugotovljenih kršitev, kar 64 %. Trend se je ohranil tudi v letu 2016 (51 % ugotovljenih kršitev kodeksa).

3. NČR je v letu 2016 razrešilo največ vlog (6), povezanih z delom novinarjev Slovenskih novic. V kar petih od šestih primerov je ugotovilo tudi kršitev Kodeksa.

NČR je petkrat obravnavalo novinarje in urednike TV Slovenija, štirikrat Dnevnik, trikrat POP TV in dvakrat odgovornega urednika spletnega portala ekoper. Drugi mediji so zastopani s po eno pritožbo. Iz statistike je razvidno, da NČR dobiva pritožbe proti velikemu številu zelo različnih medijev. V primerih, v katerih je NČR ugotovilo kršitev Kodeksa novinarjev Slovenije, novinar največkrat ni kršil vseh očitanih členov, ampak le nekatere.

4. V primerih, ki jih je NČR zaključilo v letu 2016, je več kot eno pritožbo vložilo več pritožnikov. Izstopata Združenje SAZAS in Matjaž Zupan s 27 pritožbami zoper 16 medijev.

V letu 2016 se je nedvomno potrdil očitek, da sta določen posameznik oziroma podjetje želela zlorabiti NČR za sistematičen pritisk na novinarje. Sicer pa raznolikost pritožnikov, ki so posamezniki, društva, zavodi, zveze, podjetja, občine, agencije, javni zavodi, državne inštitucije in celo novinarji in mediji sami, kaže na to, da mehanizem samoregulacije dobro deluje in da ga uporabljajo najrazličnejši segmenti družbe. Čeprav je res, da se pojavljajo določeni pritožniki, ki vlagajo po več pritožb na leto, ali pa isti pritožniki proti določeni medijski hiši vložijo več pritožb, je to bolj izjema kot pravilo. Ta pojav je bilo mogoče opaziti ob izjemnih dogodkih, kot sta bila primer Patria in mariborski primer, ki zelo izstopata.

5. V razsodbah/stališčih, sprejetih leta 2016, se je največ pritožnikov na NČR obrnilo s pritožbo o kršenju 1. člena Kodeksa novinarjev Slovenije; sledijo 3., 2., 5. in 17. člen. Kršitve navedenih članov so novinarjem največkrat očitane že več let zapored.

Kršitev 1. člena Kodeksa, ki se nanaša na *preverjanje točnosti zbranih informacij in izogibanje napakam ter njihovo popraviljanje*, je bila novinarjem očitana 25-krat. NČR je ugotovilo 9 kršitev 1. člena Kodeksa, kar je občutno več kot leta 2014, ko je ugotovilo 3 kršitve, in primerljivo s preteklim letom, ko je bilo prav tako 9 kršitev 1. člena.

21 pritožnikov je novinarjem očitalo kršitev **3. člena** Kodeksa, ki pravi, da *mora novinar pri objavljanju informacij, ki vsebujejo hude obtožbe, pridobiti odziv tistih, ki jih te informacije zadevajo, praviloma v istem prispevku, sicer pa takoj, ko je mogoče. Enako mora storiti tudi, ko povzema hude obtožbe iz drugih medijev ali arhivov. Če novinar odziva ni mogel pridobiti, mora to javnosti pojasniti.* NČR je ugotovilo 8 kršitev 3. člena Kodeksa.

Tretja najpogosteje očitana (20) je bila kršitev **2. člena** Kodeksa, ki pravi, da *se mora novinar izogibati nekorektnemu, osebno žaljivemu predstavljanju podatkov in dejstev.* NČR se sicer redko odloči, da je ta člen kršen, v letu 2016 sploh ni ugotovilo kršitve 2. člena.

Na četrtem mestu po številu očitanih kršitev je kršitev **5. člena** Kodeksa, ki določa, da *mora novinar opozoriti, ko objavlja nepotrjene informacije, govorice ali ugibanja.* Novinarjem je bila očitana 14-krat. NČR je odločilo, da je bil 5. člen kršen enkrat.

Sledi **4. člen** Kodeksa, ki pravi, da *novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme.* Po mnenju pritožnikov naj bi bil kršen 13-krat, NČR pa ni ugotovilo nobene kršitve.

Na šestem mestu je **17. člen** Kodeksa, ki določa, da *novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti.* Kršen naj bi bil 9-krat, NČR je ugotovilo 5 kršitev.

Glede prijavljenih kršitev (7) izstopa še **15. člen**, ki pravi, da *je novinar je dolžan ločiti informacijo od komentarja. Razlika med poročilom o dejstvih in komentarjem mora biti dovolj razvidna, da lahko naslovnik sporočila loči med dejstvi in stališči novinarja.* NČR ni ugotovilo kršitve.

Kršitve **6. člena** Kodeksa, ki določa, da *mora novinar navesti vir informacije,* so bile novinarjem očitane 6-krat. NČR je odločilo, da 6. člen ni bil kršen.

25. člen (4) Kodeksa, ki določa, da *prepletanje ali združevanje novinarskih in oglaševalskih ali politično propagandnih besedil ni dopustno. Oglasna sporočila, plačane objave in oglasi morajo biti prepoznavno in nedvoumno ločeni od novinarskih besedil. Če obstaja kakršenkoli dvom, mora biti nedvoumno označeno, da gre za oglas. Hibridi med oglaševalskimi ali politično propagandnimi in novinarskimi vsebinami so nedopustni,* je bil po mnenju NČR v letu 2016 kršen enkrat.

18. člen, ki pravi, da *ko novinar poroča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen. Novinar mora biti pazljiv pri omembi imen in objavi fotografij in posnetkov storilcev, žrtev in njihovih svojcev v poročilih o nesrečah in predkazenskih postopkih,* naj bi bil kršen 3-krat. Ugotovljeni sta bili dve kršitvi.

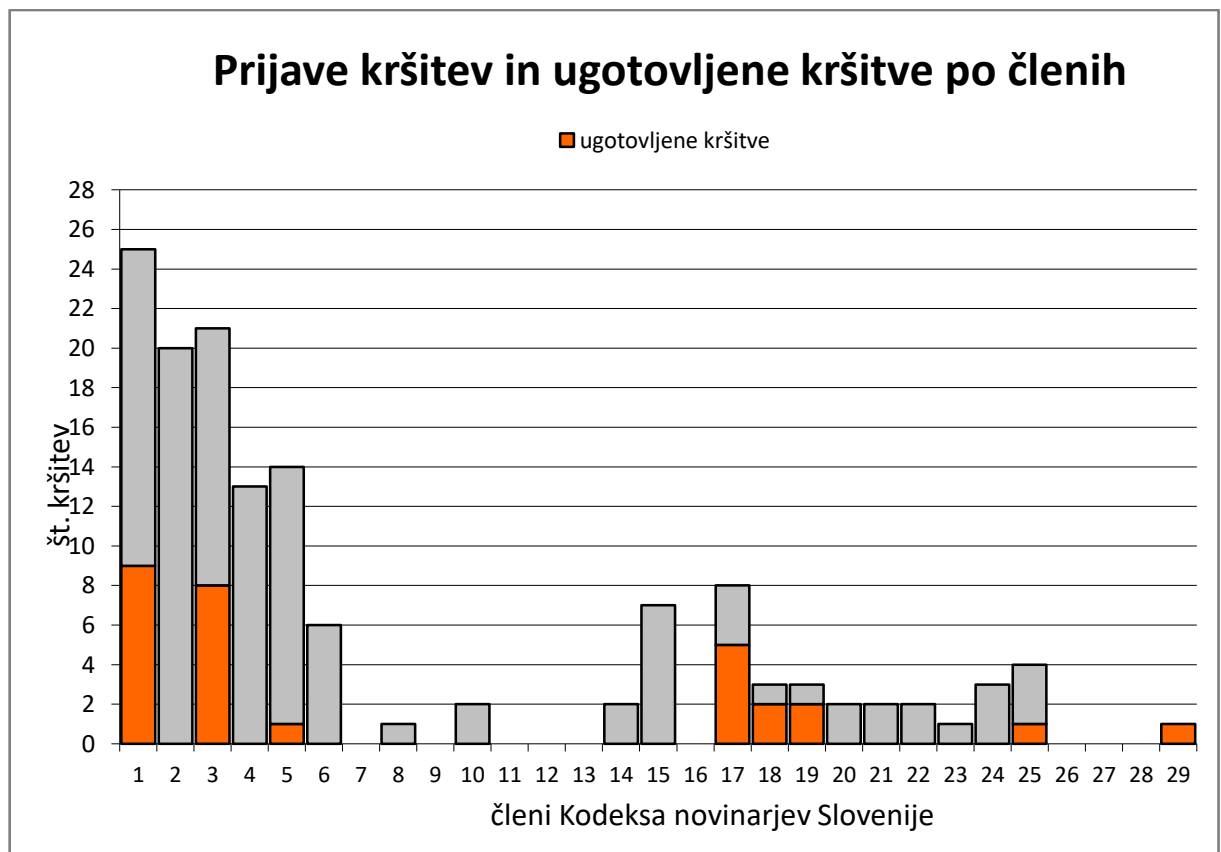
Enako velja za **19. člen**, ki pravi, da *mora novinar posebno obzirnost pokazati pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih in mladoletnikih, o*

osebah, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o drugih huje prizadetih ali bolnih osebah. Kršen naj bi bil 3-krat, ugotovljeni sta bili dve kršitvi.

Ugotovljena je bila tudi kršitev **29. člena**, ki določa, da nihče ne sme novinarju brez soglasja pomensko spremeniti, umakniti ali predelati prispevka. Novinar ima pravico podpisovati prispevke. Ni ga mogoče podpisovati brez njegove vednosti ali proti njegovi volji.

Konflikt interesov, ki ga ureja **24. člen** Kodeksa, je bil novinarjem očitán 3-krat, vendar NČR pritožnikom glede te kršitve ni pritrnilo.

Prijav kršitev 7., 9., 11., 12., 13., 16., 26., 27. in 28. člena Kodeksa novinarjev Slovenije NČR v letu 2016 ni prejelo. V primerjavi z minulimi leti je mogoče opaziti, da se pritožniki ves čas pritožujejo glede kršitev istih členov Kodeksa. Statistika kaže, da so že več let največkrat ugotovljene kršitve povezane s preverjanjem informacij, pridobivanjem odziva prizadetega in posegi v zasebnost.

Pripravila: Špela Stare, generalna sekretarka Društva novinarjev Slovenije